

Charakterystyka zagrożeń dla dzieci w Internecie

Łukasz Wojtasik

Fundacja Dzieci Niczyje

Koordynator kampanii „Dziecko w Sieci”

Zagrożenia dla dzieci w Internecie

Internet jest globalnym medium i jedynie szybkość łączy oraz dostępność nowoczesnego sprzętu różnicują możliwości, jakie daje użytkownikom na całym świecie. W słabiej rozwiniętych regionach niektóre funkcje Sieci upowszechniają się nieco później. Nie zmienia to faktu, że zagrożenia dla najmłodszych internautów to problem globalny, przybierający wszędzie podobne formy.

Podstawowe kategorie zagrożeń dla najmłodszych internautów to **niebezpieczne kontakty on-line** oraz **kontakt w Sieci z niebezpiecznymi treściami**.

Powszechnie uznaje się, że największe zagrożenie dla dzieci, korzystających z Internetu stanowi wykorzystywanie seksualne. Przegląd piśmiennictwa związanego z tą problematyką pozwala na wyspecyfikowanie podstawowych zjawisk związanych z szeroko rozumianym wykorzystywaniem seksualnym. Są to:

- prezentowanie dzieciom materiałów pornograficznych,
- pornografia dziecięca (produkcja, dystrybucja, posiadanie)
- uwodzenie dzieci za pośrednictwem Internetu
- prostytutka dziecięca
- wirtualny sex

Poza materiałami pornograficznymi dzieci narażone są również na kontakt z innymi niebezpiecznymi treściami, jak brutalna przemoc, rasizm, ksenofobia.

Coraz bardziej powszechnym, również w Polsce, zjawiskiem jest przemoc z użyciem elektronicznych mediów – tzw. **cyberbullying**. Ofiarami tego zjawiska coraz częściej padają dzieci.

Charakterystyka zagrożeń:

Kontakt z niebezpiecznymi treściami

Mianem niebezpiecznych treści określa się materiały z którymi kontakt może mieć szkodliwy wpływ na rozwój i psychikę dziecka. Część materiałów o takim charakterze, jak pornografia dziecięca, rasizm, ksenofobia jest niezgodna z prawem, inne prezentowane są w Sieci legalnie (brutalne sceny, przemoc, pornografia).

Dzieci bardzo często deklarują kontakt z niebezpiecznymi treściami. Często dochodzi do niego przypadkowo w efekcie mylnych wyników internetowych wyszukiwarek lub błędnego opisu plików pobieranych przez dzieci w serwisach P2P.

Pornografia dziecięca

Produkcja i obrót pornografią dziecięcą to obecnie olbrzymi, globalny proceder przestępczy, którego ofiarami pada rok rocznie tysiące dzieci. Wyróżnia się dwa podstawowe zagrożenia związane ze zjawiskiem pornografii dziecięcej w Internecie: (1) dzieci mogą być mimowolnym odbiorcą treści pornograficznych o takim charakterze oraz (2) mogą stać się też przedmiotem filmów i zdjęć pornograficznych.

Coraz częściej dzieci same są dostawcami zdjęć o charakterze pornograficznym. Utrwalają je za pośrednictwem kamer internetowych, czy aparatów cyfrowych pod wpływem manipulacji i gratyfikacji ze strony poznanych w Sieci osób dorosłych.

Uwodzenie dzieci w Sieci

Uwodzenie dzieci za pośrednictwem Sieci jest coraz częściej rejestrowanym zjawiskiem. Często przedstawia się je obrazowo jako efekt zmiany terenu działania pedofilów z przyszkolnych parków na środowisko Internetu. Serwisy umożliwiające komunikację on-line, wszelkiego rodzaju czaty i komunikatory, umożliwiają osobom zainteresowanym wykorzystywaniem seksualnym dziećmi łatwe nawiązywanie kontaktu z potencjalnymi ofiarami. Przyczyniają się do tego: coraz większa popularność tego typu serwisów wśród dzieci, anonimowość rozmówców i naiwność dzieci, brak świadomości zagrożenia.

Wirtualny seks

Wirtualny seks, zwany również cyberseksem to zjawisko, które pojawiło się wraz z serwisami internetowymi, które umożliwiają komunikację w czasie rzeczywistym. Proces angażowania dziecka w rozmowy o charakterze seksualnym przebiega zazwyczaj podobnie do wyżej opisanego procesu uwodzenia dzieci, z tym że nie prowadzi on do spotkania a jedynie do aktywności on-line, która w efekcie ma doprowadzić do zaspokojenia seksualnego sprawcy.

Prostytucja dziecięca

Prostytucja dziecięca coraz częściej związana jest z telefonią komórkową, czy Internetem. Zdarza się, że dzieci manipulowane są przez dorosłych i na ich polecenie świadczą usługi seksualne poza Internetem osobom poszukującym w Sieci nieletnich partnerów. Czasami dzieci same kontaktują się za pośrednictwem serwisów komunikacyjnych z dorosłymi i proponują im usługi seksualne w zamian za zapłatę. Fakt, że w takich przypadkach inicjatywa leży po stronie dziecka w żaden sposób nie zwalnia dorosłego sprawcy od odpowiedzialności.

Cyberbullying

Cyberbullying to zjawisko oczerniania, kompromitowania, wyszydzania, szantażowania ludzi za pośrednictwem mediów elektronicznych. Zjawisko coraz częściej przyjmuje formę przemocy rówieśniczej.

Skala zagrożeń:

Badania prowadzone w ramach kampanii „Dziecko w Sieci” przez Fundację Dzieci Niczyje oraz Gemius SA. pozwalają na oszacowanie skali zagrożeń związanych z podstawowymi kategoriami zagrożeń dla dzieci i młodzieży korzystających w Polsce z Internetu.

Niebezpieczne kontakty – (Gemius, FDN, styczeń 2006, badani: dzieci 12-17 lat - N=1779, rodzice N=687).

- Ponad 90% dzieci korzysta z serwisów komunikacyjnych.
- 68% dzieci otrzymuje propozycje spotkań od osób poznanych w Sieci.

- 44,6% dzieci korzysta z propozycji spotkań.
- Jedynie 23,6% dzieci informuje rodziców o spotkaniach z osobami poznanymi w Sieci.
- Połowa dzieci uczestniczy w spotkaniach w pojedynkę.
- 28,4% rodziców nie dostrzega żadnych zagrożeń dla dzieci korzystających z Internetu!

Niebezpieczne treści – (Gemius, FDN, wrzesień 2006, badani: dzieci 12-17 lat - N=2559).

- 71% dzieci trafia na materiały pornograficzne (63% przypadkowo).
- 51% dzieci trafiła na materiały z brutalnymi scenami przemocy (61% przypadkowo).
- 28% dzieci trafiło na materiały propagujące przemoc i nietolerancję (74% przypadkowo).
- Co czwarte dziecko deklaruje, że rodzice nigdy nie interesują się tym, co robi w Internecie.
- Jedynie 10% dzieci deklaruje regularną opiekę rodziców podczas korzystania z Sieci.

Cyberbullying – (Gemius, FDN, luty 2007, badani: dzieci 12-17 lat - N=891).

- **Co drugi młody człowiek** (52%) miał do czynienia z przemocą werbalną w Internecie lub poprzez telefon komórkowy. **47% dzieci** doświadczyło wulgarnego wyzywania; **21%**, poniżania, ośmieszania i upokarzania; **16%** straszenia i szantażowana.
- **29%** zgłasza, że ktoś w Sieci podawał się za nie wbrew ich woli.
- **Ponad połowa** (57%) osób w wieku 12-17 była przynajmniej raz obiektem zdjęć lub filmów wykonanych wbrew ich woli.
- **14% dzieci** zgłasza przypadki rozpowszechniania za pośrednictwem Internetu lub GSM kompromitujących je materiałów.